

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ПОРІВНЯННЯ КОНЦЕПТУ “LOVE” У КОМЕДІЯХ “THE WAY OF THE WORLD” ВІЛЬЯМА КОНГРІВА ТА “THE COUNTRY WIFE” ВІЛЬЯМА ВІЧЕРЛІ

Альона НАЗАРЕВИЧ

Науковий керівник – докторі філософії (Освітні, педагогічні науки)
О. А. Чехратова

Стаття присвячена дослідженню вербалізації концепту LOVE у англійських літературних творах, написаних у жанрі комедії. У статті викладено результати порівняльного аналізу концепту LOVE у комедіях англійських письменників Вільяма Конгріва “The way of the world” та Вільяма Вічерлі “The country wife”.

Ключові слова: *концепт, концепт ЛЮБОВ, література, комедія.*

The article is devoted to the study of the verbalization of the concept LOVE in English-language literary works written in the genre of comedy. The article presents the results of the comparative analysis of LOVE concept in the comedies of English writers – William Congreve “The Way of the World” and William Wycherley “The Country Wife”.

Key words: *concept, concept LOVE, literature, comedy.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі стрімкого розвитку мовознавства та лінгвістики актуальними є дослідження, які ґрунтуються на концепції мовної картини світу, пов'язаної з ментальністю певного етносу. Це обумовлено тим, що у кожного народу є своя культура, традиції та менталітет, які знаходять своє відображення у мовній системі. Особливе місце у таких дослідженнях займають концепти та національні концептуальні картини світу, адже кожна мова відображає певний спосіб сприйняття, організації та концептуалізації дійсності.

Важливим і невід'ємним аспектом життя кожної людини є любов. Саме це почуття є одним із найважливіших у людини, що наповнює її життя духовним змістом. Тож, актуальність теми даної статті полягає у дослідженні особливостей вербалізації концепту LOVE (ЛЮБОВ) у творчому надбанні англійського народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різних аспектів концепту LOVE займалися такі лінгвісти та мовознавці: О. Ємельянова [1] (досліджувала питання мовленнєвого вираження статусу адресата в англійському художньому дискурсі закоханих); Н. Корбут [3] (вивчала концепт LOVE у паремійному дискурсі); О. Комарницька [2] (здійснила порівняльну характеристику номінативного простору концептів LOVE і ЛЮБОВ); Г. Огаркова [6] (досліджувала процес вербалізації концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові у когнітивному та дискурсивному аспектах).

Однак питання вербалізації концепту LOVE (ЛЮБОВ) у англійських літературних творах є не достатньо дослідженим аспектом у сучасному мовознавстві та лінгвістиці.

Матеріалом для дослідження слугуватимуть комедійні літературні твори англійських письменників і драматургів Вільяма Конгрива (“The Way of the World”) та Вільяма Вічерлі (“The Country Wife”).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – розглянути особливості вербалізації концепту LOVE в англійських комедіях та здійснити їх порівняльний аналіз.

Мета роботи передбачає розв’язання таких завдань: дослідити особливості відтворення концепту LOVE у англійських літературних творах “The Way of the World” (Вільям Конгрив) та “The Country Wife” (Вільям Вічерлі); проаналізувати особливості відтворення концепту LOVE у текстах досліджуваних літературних творів; визначити спільне та відмінне.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні поняття «концепт» є одним з центральних понять мовознавства та лінгвістики, однак ще досі не має однозначного визначення. Дискусійними продовжують залишатися питання структури, типології та класифікації концептів, співвідношення їх із одиницями мови, можливості вербалізації, а також питання методів їх вивчення та дослідження.

В англійській мові слово *concept* фіксується англійськими словниками із значенням «поняття», «ідея», «загальне уявлення», «концепція». Концепт (від лат. *conceptus* – складати, подавати) – формулювання, розумовий образ, загальна думка, поняття, що домінують у художньому творі або літературознавчій статті [5].

Незважаючи на те, що термін «концепт» міцно утвердився в сучасній лінгвістичній науці – у науковій мові його почали вживати ще на початку ХХ ст. – він не має однозначного тлумачення. На сьогоднішній день поняття «концепт» варто розглядати як міждисциплінарний термін, який налічує безліч трактувань і розглядається як психолінгвістичне, лінгвокультурне, культурне, лінгвістичне та лінгвокогнітивне явище.

Класичне тлумачення концепту розробила О.С. Кубрякова: «Концепт – це термін, що служить поясненню одиниць ментальних і психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, що відображає знання та досвід людини; оперативна змістова одиниця пам’яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, всієї картини світу, відображеної у психіці людини» [4, с. 91].

В Україні основні проблеми когнітивної лінгвістики почали розроблятися наприкінці 90-х років ХХ століття спочатку германістами, а на початку ХХІ століття – дослідниками української мови. Так, український мовознавець О.О. Селіванова трактує концепт як «інформаційну структуру свідомості, різносубстрактну, певним чином організовану одиницю пам’яті, яка містить сукупність знань про об’єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п’яти психічних функцій свідомості й позасвідомого» [3,

с. 23]. Як зазначає дослідниця, підґрунтям для такої дефініції стало тлумачення концепту О.С. Кубряковою [4, с. 91].

Карасик В.І. визначає концепти як ментальні утворення, які зберігаються в пам'яті людини як значущі усвідомлювані типізовані фрагменти досвіду [5]. Мовознавець виділяє ціннісний, образний та понятійний аспекти. Він вважає, що концепт набуває ім'я тоді, коли концептуалізована сфера осмислена в мовній свідомості і вираження концепту відбувається за допомогою усієї сукупності мовних і немовних засобів, які неопосередковано або опосередковано ілюструють, уточнюють або розгортають зміст концепту [5].

Тобто, під поняттям «концепт» варто розуміти певну ідею, яка існує у формі ментального утворення в свідомості людини як результат відображення і сприйняття зовнішнього, яке, за В.І. Карасиком є «багатомірним ментальним утворенням, у складі якого виділяють образно-перцептивну, понятійну та ціннісну сторони та фрагмент життєвого досвіду людини» [5]; за О.О. Селівановою, виконує функцію збереження і передачі знань і здатне вербалізовуватися у мові у формі мовних одиниць [8].

Тема кохання та любові була і є провідною майже у кожного письменника або поета. Одним із найдавніших у творчій спадщині кожного народу виступає мовний образ кохання, що є поняттям, пов'язаним передусім зі словесним вираженням, отже таким, що може відбивати певні почуття та емоції словесно.

У даній статті розглянемо особливості вербалізації концепту LOVE (ЛЮБОВ) в комедіях “The Way of the World” (Вільям Конгрів) та “The Country Wife” (Вільям Вічерлі).

Так, у сатиричній комедії “The Way of the World” концепт LOVE (ЛЮБОВ) втілюється через використання автором спеціальної лексики, яку ми виділили у такі групи, як:

- лексеми на позначення статі: *male sex, man, lady, Women*;
- лексеми на позначення сімейного стану: *wife, husband, lover, mistress, trulls*;
- лексеми, що вжиті у комедії на позначення дії або стану: *marry, like*;
- звертання: *My dear, My soul*.

Також відмітимо, що образний складник будь-якого концепту передбачає його вираження та опис через використання різних художніх засобів (тропів). Так, у тексті комедії “The Way of the World” [10] автор використовує й різні художні образи задля втілення концепту LOVE (ЛЮБОВ), серед яких ми виділили:

Епітети: *gallant man, not jealous, beauty enough, passionate lover, fine gentleman, She's handsome, be happy*.

Метафори: *the best woman in the world, I like her with all her faults*.

Крилаті вислови і фрази: “*Married and bedded, sir; I am witness*”.

Порівняння: “*He's as loving as the monster*”, “*But I talk like an old maid at a marriage*”, “*Friendship without freedom is as dull as love without enjoyment or wine without toasting*”, “*She hates Mirabell worse than a quaker hates a parrot*”.

Фразеологізми: *break my heart; love should ever die before us; make him a cuckold.*

Автор комедії “The Way of the World” любов асоціює з молодістю (*youth*), дружбою (*friendship*) і водночас із ненавистю (*hate*), болем (*pain*), страхом (*fear*), ревнощами (*jealousy*).

Помічаємо, що автор демонструє багато негативу, вербалізуючи концепт LOVE (ЛЮБОВ), про що свідчать такі цитати: “*You hate mankind?*”, “*Dost thou hate those vipers, men?*”

Автор також часто вживає словосполучення “*favourable enemies*”, говорячи про стосунки чоловіка та дружини.

Досліджуючи особливості мовного вираження концепту LOVE (ЛЮБОВ) у іншій комедії “The Country Wife” Вільяма Вічерлі [11] помічаємо також вживання спеціальної лексики на позначення:

- статі та сімейного стану: *married Women, Husband, Ladies and a Gentleman, Wife, Lover.*
- дій та вчинків: *kiss, love, hate, divorce, desire.*
- іменники, що пов’язані темою кохання: *Sex, Wedding, matrimonial love.*
- звертання: *Why, Love?, Dearest.*

У нашому дослідженні ми виділити також образи та символи концепту LOVE (ЛЮБОВ) у комедії “The Country Wife”, серед яких також можемо виділити:

Епітети: *jealous, handsome Wife, Town-wife, sweet Sir, married Fools, troublesome Love, ridiculous love* тощо.

Фразеологізми: *Play in love / with me; making love to me.*

Авторські метафори і вислови: *Enemy to Marriage; true Lovers are blind; Picture of Adam / and Eve; “With the best, and truest love in the World”.*

Порівняння: “*Madam, marrying to encrease love, is like gaming to become / rich*”.

Автор досить відкрито виражає негатив у висміюванні лицемірства та розпущеності тогочасного суспільства, що простежується у таких цитатах: “*love, and all other Womens evils*”, “*Impotent Sir Jaspas*”, “*...he hates Women perfectly...*”, “*Marriage is rather a sign of interest, then love*”, “*a Man hate a Woman more, than her constant conversation*”.

Із коханням автор комедії “The Country Wife” асоціює поняття репутації (*reputation*), правди (*truth*) та брехні (*lie*).

Висновки. Таким чином, можемо стверджувати, що втілення концепту LOVE (ЛЮБОВ) у комедіях “The Way of the World” (Вільяма Конгріва) та “The Country Wife” (Вільяма Вічерлі) є доволі схожим, адже в обох літературних творах поняття любов виражається через негативні сторони почуття, що вербалізуються авторами яскравими мовними образними засобами.

Відмінність втілення концепту LOVE (ЛЮБОВ) у досліджуваних комедійних творах полягає в тому, що мовне вираження концепту у комедії “The Way of the World” є доволі грубим і неприхованим, на відміну від комедії “The

Country Wife”, де мовне вираження концепту LOVE (ЛЮБОВ) є дещо стриманішим, однак також має негативні конотації. Також відмінність втілення концепту LOVE (ЛЮБОВ) у досліджуваних комедіях можна помітити й у тому, що у комедії “The Way of the World” автор зображає ненависть жінки до чоловіка, а у комедії “The Country Wife” – навпаки.

Отже, душевний стан при коханні може викликати як радісні, так і сумні емоції, тож для вербалізації концепту LOVE у художньому тексті використовуються різні стилістичні та літературні прийоми для передачі людських почуттів.

Література

1. Ємельянова О. Рівність статусу адресата-закоханого/закоханої як віддзеркалення кооперативного типу інтерактивності. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/57318/5/Yemeliano va1.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/57318/5/Yemeliano%20va1.pdf) (дата звернення: 15.06.2022).
2. Комарницька О. Номінативний простір концептів LOVE і ЛЮБОВ. *Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2009. № 45. с. 132–134.
3. Корбут Н. Концепт ЛЮБОВ у паремійному дискурсі. *Науковий вісник ЧНУ. Германська Філологія*. Вип. 107. Чернівці : Рута, 2003. с. 11–15.
4. Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е.С. и др. Москва: 1996. 91 с.
5. Літяга В. Поняття «концепт» у парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія*. 2013. № 46. С. 48–50.
6. Огаркова Г.А. Вербалізація концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові: когнітивний та дискурсивний аспекти: автореф. дис. канд. філол. наук: спец.10.02.04 «Германські мови». КНЛУ. Київ, 2004. 17 с.
7. Розвод Е.В. Вербалізація концепту SUN: лінгвокультурний аспект (на матеріалі американського варіанта англійської мови): дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Луцьк, 2017. 263 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/dis_rozvod.pdf (дата звернення: 18.06.2022).
8. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке: [моногр. вид.]. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
9. Христич Н.С., Заболотна Т.В. Еволюція концепту LOVE в англійській мовній картині світу (на матеріалі романів «Історія кохання» Еріка Сігала та «Деліріум» Лорен Олівер). URL: http://ehsupir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/5793/Khrystych_Zabolotna_Evoliutsiia_kontseptu_love.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 19.06.2022).

Джерела ілюстративного матеріалу

10. Congreve, W. The way of the world (full text). URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=56811> (accessed 05/06/2022).
11. Wycherley, W. The Country Wife. Anodos Books. 2019. 105 p.